

Kommunförvaltningen

Yttrande

Dnr: Ks 2019/849.708

Lisa Dieckhoff
Översiktsplanarkitekt

Region Skåne
291 89 Kristianstad
region@skane.se

Remiss om Skånes regionala utvecklingsstrategi, Det öppna Skåne 2030 (ref 1800897)

Vellinge kommun har mottagit remissen för Skånes regionala utvecklingsstrategi, Det öppna Skåne 2030 (RUS). Utvecklingsstrategin är en gemensam strategi för offentlig-, privat och idéburen sektor, där Vellinge kommun är en av många parter. Vellinge kommun har granskat remissförslaget i relation till den nuvarande versionen och de frågor som Region Skåne ställde med remissen. Synpunkterna nedan är dels generella synpunkter om strategin och dels mer specifika för de sex målsättningarna.

Generella synpunkter

RUS:ens styrkraft

En av RUS:ens generella utmaningar är att ge inflytande över alla parter i regionen. Generellt genom hela RUS:en är vision och målsättningar allmänt hållna vilket ger stor tolkningsmån men mindre reell styrning. Till exempel är det många olika frågor i varje målsättning och det blir en blandning av mål, medel och information. Möjligheten att implementera RUS:en i den kommunala verksamheten skulle förenklas med mer konkreta målsättningar.

Vellinge kommun ställer sig även frågande till RUS:ens status i relation till andra styrdokument. Samverkan är givetvis nödvändigt för en hållbar utveckling och regionens attraktionskraft men inom vissa ansvarsområden är det viktigt att säkerställa den kommunala bestämmanderätten. Ett tydligt exempel är RUS:ens skrivningar om markanvändning i relation till det kommunala planmonopolet. Vellinge kommun vill markera vår lokala oro för den kommande och den outtalat överordnade Regionplanen som kommer utgå från RUS.

Agenda 2030

Vellinge kommun ser mycket positivt på hur Region Skånes inkluderat Agenda 2030 jämfört med nuvarande RUS. RUS har potential till ett bra verktyg för att få effekt av målen samt att visa på att alla parter behöver bidra på sitt sätt. Vellinge kommun skulle önska att kopplingen till målen ännu mer tydliggörs för att skapa incitament och vägleda alla parter. Det är även svårt att förstå uppföljningen av målen, till exempel hur

och när Agenda 2030 ska följas upp och om Agenda 2030:s egna indikatorer kommer att användas.

Uppföljning

I nuvarande RUS finns det tydliga effektmål för varje ställningstagande som Vellinge kommun saknar i den nya versionen. Det hör ihop med den nya uppföljningsmetoden och att effektmålen ska definieras i olika strategier. Det är positivt med en förbestämd modell för uppföljning, men beskrivningen är ganska kort och anger inte riktigt vad som ska följas upp mot vad. Till exempel blir det nu långt mellan vad:et och hur:et, något som tidigare överbryggades med effektmålen. Vellinge kommun önskar därför att uppföljningsmetoden utvecklas för att skapa en förståelse hur det kommer påverka kommunernas verksamhet.

Region Skånes huvuduppdrag

Vellinge kommun har uppmärksammat att de frågeställningar som ingår i Region Skånes huvuduppdrag, framförallt vård och kollektivtrafik är mycket kortfattade. Kommunen undrar varför de inte får större vikt då det är frågor som Region Skåne själva styr över. Region Skåne har även verktyg, finansiella medel genom till exempel EU:s strukturfonder, som genom fördelning och prioritering skulle kunna användas på ett effektivt sätt för att uppnå målsättningar i RUS:en.

Specifika synpunkter målsättningar

Skåne ska erbjuda framtidstro och livskvalitet

Delmålsättning nr 4, ”stärka möjligheten till ett livslångt lärande” har betydelse för kommunernas utbildningsuppdrag och Vellinge kommun anser att det även är starkt sammankopplat med de två första delmålsättningarna om att ”Skåne ska vara en stark hållbar tillväxtmotor”. Delmålsättningen om livslångt lärande är dock mer rörig och otydlig än de två kopplat till näringsliv, vilket kan bero på att två målsättningar slagits samman. Vellinge kommun önskar att det livslånga lärandets delade syfte; dels den personliga utvecklingen och dels kompetensförsörjning tydligare kom fram i målsättningen och därmed förtydligades vad ett livslångt lärande är i kontexten framtidstro och livskvalité. Förslagsvis kan delar om skola under ”Skåne ska vara en hållbar tillväxtmotor” flyttas till denna del.

Vellinge kommun saknar även vissa resonemang om det livslånga lärandet som gäller mer och bättre ”...kommunal yrkesutbildning, yrkeshögskola, folkhögskola och vidareutbildning av olika slag”. Det är svårt att förstå vad som menas och i den tidigare RUS fanns en mer utvecklad kringtext.

Skåne ska vara en stark hållbar tillväxtmotor

Vellinge kommun anser att delmålsättning nr 3, ”Stärka förutsättningarna för att starta och driva företag” är den viktigaste frågan för att bli en stark hållbar tillväxtmotor. I syfte att tydliggöra detta skulle hela målsättningen kunna arbetas om och utgå från hur parterna tillsammans kan underlätta för entreprenörer att starta, driva och utveckla

globalt konkurrenskraftiga företag i Skåne. De andra delmålsättningarna kan användas som medel för att uppmuntra entreprenörskap och därmed slås samman för att skapa mer stringens och riktning i skrivningarna, till exempel nr 1 och 7 samt nr 2 och 3. Till exempel skulle de kunna skrivas som att öka den innovativa förmågan genom att skapa forsknings- och innovationsmiljöer, tillhandahålla goda utbildningsmöjligheter och internationellt student- och forskarutbyte, säkerställa effektiv kompetensförsörjning samt attrahera fler investeringar och finansieringsmöjligheter i regionen.

I övrigt anser Vellinge kommun att RUS:en har en bra ambition att stötta företag i alla deras utvecklingsfaser, ”från idé till etablering på en internationell marknad”. Det är något som redan görs idag och sedan flera år tillbaka.

Skåne ska stärka mångfalden av goda livsmiljöer

Målsättningen som berör fysisk miljö har omarbetats och den nya versionen har relevanta delar utan att vara långdragen. Vellinge kommun tycker att det är viktigt vilka frågor som berörs i denna målsättning, då detta är grunden för prioriteringar i både regionalplanen och den regionala transportinfrastrukturplanen. Det är två planer som har/kommer få stor påverkan på de enskilda kommunernas fysiska planering. Vellinge kommun tolkar det som att begreppet ”flerkärnig struktur” har tonats ner och inte längre är målsättningarnas huvudsak. Det är synd då begreppet är väletablerat och ett bra sätt för kommunerna att relatera sina orter till det regionala perspektivet.

Vellinge kommun är även kritisk till hur målsättningarna berör frågor om markanvändning, bostadsmarknad och kollektivtrafik. Vellinge kommun anser att markanvändning och bostadsförsörjning till stor del är kommunala frågor, detta bör på regional nivå därför hanteras i regionplanen så att kommunerna tydligare kan förhålla sig till prioriteringar och avvägningar enligt Plan- och bygglagen och Lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Angående bostadsmarknaden specifikt bör även fokus ligga på de verktyg som RUS:ens parter har, inte strukturella hinder som varken region, kommun, näringsliv eller idéburen sektor bestämmer över. Vellinge kommun saknar även fokus på kollektivtrafiken, som för alla parter är det absolut viktigaste verktyget att binda samman Skåne och bidra mot Agenda 2030-målen. Satsningar på en väl fungerande kollektivtrafik på både spår och väg är viktiga förutsättningar för att hela regionen ska leva. Detta gäller både arbets- och fritidspendling. Kollektivtrafiken borde få mer utrymme i målsättningen gentemot generella infrastrukturens satsningar för alla trafikslag. Det finansiella utrymmet för infrastrukturens satsningar är dessutom begränsat.

Skåne ska ha en frisk miljö och en hållbar resursanvändning

Vellinge kommun anser att det är mycket positivt att RUS:en har kompletterats med målsättningar som berör miljö och resursanvändning och gett dem en viktig särställning. Målsättningen är ambitiös, bra och stämmer överens med berörda mål i nationella miljö kvalitetsmålen och i Agenda 2030. Angående biologisk mångfald saknas dock en skrivning om bekämpning av invasiva arter på land för att bibehålla och utveckla robusta ekosystem. I remissversionen finns det med i vattenmiljöer men inte på land. Det hade även varit bra att visa på vilka områdesstrategier på regional nivå som omfattar biologisk mångfald idag och vilka som planeras att tas fram.

En större fråga som Vellinge kommun saknar som målsättning är hur regionen i stort kan arbeta med klimatanpassning. Kommunerna gör idag mycket på olika håll men det behövs agerande och incitament för alla parter. Region Skåne som samordnande av RUS har därför en viktig roll att påvisa viktiga insatsområden.

Under rubriken "Verka för ett klimatneutralt och fossil bränslefritt Skåne" föreslår Vellinge kommun att begreppet "fossila energikällor" bör strykas, då klimatneutralt är fullt tillräcklig ambition. Vidare anser Vellinge kommun att skrivningarna riskerar att allvarligt skada Skånes utveckling och behöver en grundlig genomgång för ett slagkraftigt motförslag.

Skåne ska ställa om för att klara välfärden

Området har likt det som berör fysisk miljö omarbetats helt och ändrat karaktär. Vellinge kommun anser att det generellt finns brister i delmålsättningarna och för att det ska bli ett verkningsfullt styrinstrument, där framför allt frågorna om samverkan mellan region och kommun måste utvecklas och förtydligas. Generellt finns en stor otydlighet i de nya skrivningarna och kommunen undrar vilka områden som är i fokus. I de gamla skrivningarna fanns en större tydlighet och klart uttalat att det var områdena förskola, skola, hälso- och sjukvård och omsorg som åsyftades.

Vellinge kommun anser att som remissen är formulerad har den små förutsättningar att utgöra ett stöd i eget eller gemensamt utvecklingsarbete inom välfärdsområdet. Gapet mellan formuleringen av visioner och konkreta insatser på verksamhetsnivå är för stort, vilket gör att den riskerar att bli ett svagt styrinstrument för förändring. Med tanke på att hälso- och sjukvården är regionens i särklass största uppdrag, och att man dagligen i samverkan med kommunerna, bedriver hälso- och vård och omsorg i stor omfattning, så får framtidens välfärd alldeles för liten andel av utrymmet i den samlade strategin. Ett exempel är att 40% av all sjukvård utförs i den kommunala hemsjukvården. Trots detta nämns inte samverkan inom den nära vården i RUS:en. En otydlig RUS kommer att försvåra styrning och effektiv samverkan mellan kommun och region inom det här viktiga området.

Skåne ska vara globalt attraktivt

I målsättningarna om att "Skåne ska vara globalt attraktivt" hade Vellinge kommun gärna sett att familjeperspektivet belyses mer i nr 2, "Ta tillvara potentialen hos Skånes internationella befolkning och profil".